

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 356/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **BAU land, spol. s r. o.**, Levočská 2, Poprad, IČO 31 687 539, zastúpenej advokátom JUDr. Mikulášom Buzgóom, Štúrova 20, Košice, proti rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 16 Cb 162/2011 z 15. novembra 2012, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 1 Cob 14/2019 z 26. novembra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Obdo 3/2021 zo 17. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 Cb 162/2011 z 15. novembra 2012 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Cob 14/2019 z 26. novembra 2019 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Obdo 3/2021 zo 17. marca 2022 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“; spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľka navrhuje uznesenie najvyššieho súdu zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania. Súčasne sťažovateľka navrhuje odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia a dočasným opatrením uložiť Železniciam Slovenskej republiky, aby sa zdržali oprávnenia im priznaného rozsudkom okresného súdu č. k. 18 Cb 19/2014 z 12. decembra 2017.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako žalovaná bola rozsudkom okresného súdu zaviazaná k zaplateniu sumy 3 590,76 eur s príslušenstvom, v časti o zaplatenie sumy 4945,22 eur okresný súd konanie zastavil a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že medzi žalobcom ako správcom dotknutých pozemkov a sťažovateľkou bola uzatvorená nájomná zmluva na obdobie 5 rokov, pričom uplatnená suma predstavuje dlžné nájomné za konkrétne obdobie.

3. Krajský súd svojím rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu v časti, ktorou bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 3 590,75 eur s príslušenstvom, a vo výroku o trovách konania. Zároveň odmietol odvolanie sťažovateľky proti výroku o zastavení konania.

4. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka zastáva názor, že všetky konajúce všeobecné súdy vychádzali z prejavov účastníkov konania nesprávne prijímaných, nedostatočne hodnotených, nesprávne ustálili skutkový stav, v dôsledku čoho vyvodili nesprávny právny záver.

6. Najvyšší súd konštatoval, že dôvodom neuhradenia nájomného sťažovateľkou mala byť spornosť vlastníctva dotknutých pozemkov, ktoré boli predmetom nájmu a kvôli ktorým sa viedlo na okresnom súde pod sp. zn. 21 C 84/2011 konanie o určenie vlastníckeho práva. Sťažovateľka zastáva názor, že žalobca nebol oprávnený požadovať uplatnené nájomné z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie, pretože nie je správcom dotknutých nehnuteľností. V ďalšom sťažovateľka podrobne poukázala na priebeh konania o určenie vlastníckeho práva, na jednotlivé dôkazy, ktoré mali podporiť jej tvrdenia, ako aj právne posúdenie. Okresný súd v danej veci rozsudkom zamietol návrh spoločnosti SAD Poprad, a. s., ktorým sa domáhala určenia svojho vlastníckeho práva k sporným pozemkom, pretože ich vlastníctvo zostalo rovnako ako v roku 1977 štátne.

7. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že obsahuje aj také tvrdenia žalobcu, ktorými mienil sťažovateľke zásadným spôsobom znemožniť efektívnu obranu spočívajúcu v námietke *res iudicata*, ktorá zásadným spôsobom ovplyvnila rozhodovanie okresného súdu. Podľa názoru sťažovateľky pokiaľ akákoľvek tvrdená skutočnosť jednou sporovou stranou nie je výrokom v rozhodnutí súdu, nemôže ísť o *res iudicata*, a teda nejde o procesnú prekážku, ktorá by bránila všeobecnému súdu opätovne konať o tejto žalobe.

8. Podľa názoru sťažovateľky žalobca v súdnom konaní vo vzťahu k námietke sťažovateľky o nedostatku aktívnej legitímácie neposkytol dôkazy o vlastníctve Slovenskej republiky a o svojom správcovstve k dotknutým nehnuteľnostiam, a to zápisom do súpisu nehnuteľností v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] v súvislosti s delením federálneho majetku. Súd neumožnil sťažovateľke vykonať ďalší dôkaz, čím jej znemožnil preukázať neoprávnenosť žalobcu požadovať zmluvné nájomné.

9. Sťažovateľka namieta, že z dôvodov uvedených v uznesení najvyššieho súdu všeobecné súdy v jej právnej veci porušili jej právo na spravodlivý súdny proces. Všeobecné súdy sa dopustili ľubovôle, čím naplnili vadu konania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v dôsledku čoho odvolacím súdom riešená nosná otázka sa dostala do rozporu s ustálenou

rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, čím bol naplnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozhodnutiami všeobecných súdov v konaní o zaplatenie zmluvne dojednaného nájomného za užívanie dotknutých pozemkov, v ktorom sťažovateľka vystupovala v pozícii žalovanej a bola zaviazaná na zaplatenie sumy 3 590,76 eur s príslušenstvom. Dôvodom neuhradenia nájomného sťažovateľkou mala byť ňou tvrdená spornosť vlastníctva predmetných pozemkov žalobcom, o ktorých sa viedlo konanie o určenie vlastníckeho práva.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky rozsudkom okresného súdu a rozsudkom krajského súdu:

11. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

12. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka aj využila, a jej odvolacími námietkami sa zaoberal krajský súd ako súd odvolací. Proti časti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka tiež využila, a jej námietkami sa zaoberal najvyšší súd ako súd dovolací. Sťažovateľka ani netvrdí, že niektorú zo svojich námietok nemohla uplatniť pri využití dotknutých opravných prostriedkov v konaní pred všeobecnými súdmi.

13. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľky uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

15. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a v) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až u) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

17. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

18. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

19. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už formuloval právny názor (pozri napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 255/2021), podľa ktorého má nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti (alebo jej časti) významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu.

20. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom ustanovenou podmienkou konania pred ústavným súdom. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti bez rozlíšenia medzi namietaním nezákonnosti jednotlivých napadnutých rozhodnutí v ich konkrétnom obsahu uvádza argumentáciu, ktorá je parciálna a neurčitá, spochybňujúca aj skutkové zistenia, ku ktorým dospeli všeobecné súdy. Pokiaľ ide o právne otázky, sťažovateľka v podstate len vyjadruje svoj nesúhlas s právnym posúdením žalobcom uplatneného nároku na zaplatenie dlžného nájomného za prenájom dotknutých pozemkov, avšak nenamieta žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali neústavnosť namietaného uznesenia najvyššieho súdu, ktoré by bolo možné vyhodnotiť ako ústavne relevantné. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti nekonkretizuje, v čom spočíva pochybenie najvyššieho súdu pri preskúmaní ňou uplatnených

dovolacích dôvodov [§ 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP], na základe ktorých bolo jej dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

21. Rozsah nedostatkov odôvodnenia ústavnej sťažnosti je taký, že ústavný súd nemal priestor na to, aby svojím zásahom (či už vo forme výzvy na doplnenie ústavnej sťažnosti, alebo vlastnou aktivitou) odstránil tieto nedostatky ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týkalo najmä esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti (nedostatočného odôvodnenia), teda podstaty ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľku nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 351/2019), ktoré by navyše (ako podstatné náležitosti) nemohli byť odstránené po uplynutí zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti tiež pripomína, že označené nedostatky zákonom ustanovených náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti, úlohou ústavného súdu nemôže byť abstrahovať ústavne relevantnú argumentáciu sťažovateľa z ústavnej sťažnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

23. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

24. Pretože predmetná ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie v ústavnej (nielen zákonnej a skutkovej) rovine ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti súlade s § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

25. Ako *obiter dictum* ústavný súd uvádza, že z pripojeného uznesenia najvyššieho súdu zistil, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je zdôvodnený presvedčivo a vyčerpávajúcim spôsobom. Sťažovateľkou namietanú procesnú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd nezistil, poukazujúc predovšetkým na nadbytočnosť dokazovania týkajúcu sa aktívnej procesnej legitímácie, ktorá už bola právoplatne vyriešená v inom súdnom konaní, ako aj konštatujúc dostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu. Vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 CSP najvyšší súd konštatoval nevymedzenie dovolacej otázky sťažovateľkou spôsobom predpokladaným v § 432 CSP, pričom nebolo možné súhlasiť s tvrdením sťažovateľky o rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu v danej právnej otázke. Ako *obiter dictum* najvyšší súd tiež poukázal na riešenie prejudiciálnej otázky vlastníctva, resp. správy k majetku v konaní o splnenie povinnosti, pokiaľ jej predchádzal určovací spor, z ktorého záverov je potrebné v takom prípade vychádzať. Ústavný súd preto konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu, ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch, ktoré bol najvyšší súd v čase svojho rozhodovania povinný na daný prípad aplikovať. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu tak nevykazuje znaky arbitrárnosti.

26. Vzhľadom na to ani v prípade, ak by aj ústavná sťažnosť sťažovateľky v tejto časti spĺňala všetky zákonom ustanovené náležitosti, neprinieslo by to pre ňu vecne iný výsledok, pokiaľ by neprezentovala inú, z jej terajšieho obsahu ani indikačne nevyplývajúcu ústavne relevantnú argumentáciu nevychádzajúcu z nahradzovania pôsobnosti všeobecných súdov ústavným súdom.

27. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky (odloženie vykonateľnosti, dočasné opatrenie) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu